

Undan landsfundinum

Oddagrein

Um ein mánað hefur Føroya Javnaðarflokkur landsfund á Skála. Hetta er tann árligi fundurin, sum viðger flest allar hugsandi spurningar, sum hava tilknýti til og áhuga fyrri flokkin og teir mongu luttakaramar.

IKKI kann sigast, at flokkurin hevur vind í seglunum í løtuni, nú fyrst valúrslit og síðani veljarakanningar geva flokkinum ein framaná fyrri og annan eftir. Tá hugsað verður um, at flokkurin fyrri ikki so langari tíð síðani átti heilar 10 tingmenn, ein fólkatingsmann og haraftrat trý umboð í landsstýrinum við sjálvum lögmanni á odda - og so havandi núverandi stöðu í huga - so kann ikki sigast annað enn, at tað hevur gingið niður á bakka - og enn er einki, sum bendir á, at henda niðurgongdin er steðg- að ella við at venda.

HETTA er tunga "barlastin", sum javnaðarfólk skulu hava við sær á komandi landsfund. Orðtakið sigur, at tað nyttar ikki at gráta yvir spiltu mjólk, og hetta eiga javnaðarfólk helst eisini á áðan, tí skal nakað byggjast upp- aftur, er neyðugt at fara til verka við fullum huga. Men hvussu, nær og hvar kann verða spurt! Hetta er tað, sum landsfundurin skal taka stöðu til. Sjálvandi fer hann eisini at viðgera tað farna og finna fram til, hví nú alt gekk galið. Neyðugt er við sjálvrannsakan sum ongantíð áður. Og fyrri at fáa hana og fyrri at stinga út í kortið eina nýggja kós, er tað sjálvandi ein fortreyt, at tosað og kjakast kann vera við opnum sinni. Einki má krógvast av ótta fyrri at sára og skapa ónøgd. Eitt opið og ærligt orðaskifti í javnaðarflokkinum um fortíð, nútíð og framtíð er tann avgjörda fortreyt fyrri, at flokkurin kann finna seg sjálvan aftur og fáa ta viðgongd, sum ein sosialdemokratiskur flokkur ein eigur og skal hava í einum framkomnum demokratiskum samfelag.

NETTUP eitt opið og heil hjartað orðaskifti er fyrri okkum grundarsteinurin undir einum framtíðar javnaðarflokki. Og hetta orðakíðið eigur ikki at verða krógvað burtur frá almenninginum til bert at fenna um limafundir, floksleiðslufundir og aðrar fundir. Tað eigur eftir okkara hugsan ikki minst at fara fram alment, eitt nú her í blaðnum. Endamálið má vera at fáa eitt orðaskifti, sum eisini røkkur út til tey ungu og tey mongu, sum í dag kenna seg ørkymlað og tilhoyrandi í politiskum óngamannalandi - til teirra, sum hava mist trúna upp á politiskar flokkar í heila tíkið. Sosialurin kennir tað sum sína fremstu uppgávu at hýsa einum almennum orðaskifti um allar samfelagsspurningar. Og tí halda vit tað eisini vera eitt avbera gott høvi hjá javnaðarfólki og øðrum at brúka blaðið til eitt orðaskifti um flokkin og framtíðina. Vit bjóða hervið lesarum okkara til eitt slíkt orðaskifti.

Sosialurin

viðmerking

Gloymið ikki høvuðsmálið

Nú er bráðliga vorðið lætt at vera samdur.

Øll eygu, allir tankar, øll politisk orka vendir ein veg. Figgindin er funnin, og nú skal hann avdúkast og hava sína straff. Vit lesa í blóðunum og hoyra á gøtuni: »Danir hava alla skyldina«.

Fyri einum ári síðani var heilt øðrvísi. Fólkssins øði var vend móti 80'ara politikarunum og smartum vinnulivsmönnum, sum høvdu ført landið út í óføri. Hetta er mestsum gloymt nú. Hví?

Men lat tað vera sagt, tað hevði kanska verið tað besta, at fingið eina dóm- arakanning beinavegin, so allur ilgrundur um in-sider vitan, snýt og bedrag kundi verið drigin fram í ljósið. Har er nakað mistónkiligt. T.d. í tí, sum báðir bankar- nir settu av móti tapi, tá ið á stóð. Hæddi figgjarfurlitið reint mjøl í posanum? Tað sýnist ikki so. Men hví ikki leggja sak beinanvegin, um nú málið er so einfalt? *Fær onkur meira burtur úr við at draga málið út, so leingi sum til ber?*

Og, hví gingu umleið tvey áruttan nakað serligt hendi í hesum máli? Har eru tvey ting hend:

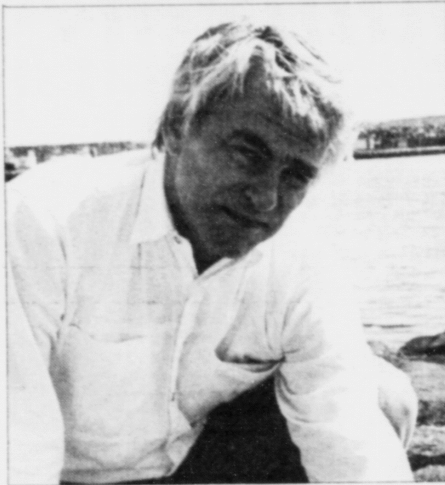
- * Løtingsval hevur verið, og nýtt landsstýri er sett.
- * Tann gamla vinnulivskli- kan og flokkur teirra hevur mist alt tað gamla valdið.

Tak tað seinna fyrst. Øll vita, at sera tætt samband var millum flakavirkini, Fiskasøluna og serliga Sjóvinnubankan. Á hesum skansa í vinnulivinum høvdu nakrir fáir menn alt valdið, og tilknýtið til Fólkaflokkin var tætt. So kunnu vit spyrja: Hvør hevur mist nakað í hesi kreppu og í teirri umkalfatring av vinnulivinum, sum er farin fram?

Har meini eg, at svarið er rættiliga einfalt. Tað er fólkafloksklikan. Teir hava mist allar sínar makt- skansar í vinnulivinum, og blivu haraftrat bukaðir í løgtingsvalinum. Sjálvandi høvdu teir vantað og ætlað nakað heilt annað tá talan var um sanering fyrri 2-3 árum síðani.

Men í dag gongur eingin maður, sum umboðar banka, fiskasølu og fiskas- framleiðslu, út og inn í landsstýrinum, og sigur, at so og so skal tað vera, og haraftrat mugu vit hava meiri stuðul til hetta og hetta.

Lat okkum royna at kalla tingini tað tey eru: Tann gamla kapitalista-klassin fækk sparkið. Tí roynir hann

við øllum snildum - sjálv- andi - at fáa eitt come-back.

Teir høvdu sjálvandi vantað, at saneringin bert gjørdi teir skuldarfríar, og so varð hildið fram sum í gomlum døgum.

Men so varð ikki. Figg- ingargrunnurin og Fiska- virking komu í staðin. Landið var longu tá, orsak- að av politikarum og vinnu- livsmönnum, sett »undir administration«.

Og tað vil siga, at før- oyskir politikarar sluppu ikki longur at leika í sum fyrr. Milliárdaláningi, sum staturin gav, fóru ikki beint í Landskassan og at kalla treytaleyst viðari til vinnu- na, men í Figgingar- grunnin, har lángevarin, sum hevur landið »undir administration«, hevur for- mannin. Tíleika fólkafloks- menn í sum óðir um henda góða formann.

Helst hava teir eisini følt tað sum svik, tá ið teirra ný- liga head-huntaði stjóri í Fiskasøluni læt seg lokka av Fiskavirkning. Hatta var at sammeta við landasvik. Tí purra teir uppundir, væl hjálptur av einum sandoy- artungmanni og hansara lík- um, allastaðir har gomul flakavirki liggja still, nú bert tann hálvafiskasøgn- in kemur upp á land. Men hvussu var tað í teim góðu gomlu døgnum, við nóg- um fiski og fleiri flakavirk- um? Jú, einki bar seg.

Tað sigst at Danske Bank hevur snýtt okkum fyrri eina milliárd. Kanska kann tað sigast so. Men hetta er so bert ein milliárd millum nógvar. Hví skyldar lands- kassin í dag 6-7 milliárdir? Millum 1988 og 1992 mistu landskassin eisini eina

milliárd, effektiv vedhald tí kapitalistarnir ikki sjálvir vóru førir at betala.

Í teim 10 árunum upp til 1992 fóru 3 1/2 milliárd beinleiðis í stuðli til eina in- effektiva, ódugnliga kapitalismu, sum hevði snápin í landskassanum. Maðurin var í Tinganesi fleiri ferðir um vikuna, fyrri at tryggja sær, at snápin lá nóg djúpt, og at sogið ikki var tpyt.

Ein einstakur stókur trol- ari, bygdur í Italia, fór fallit fleiri ferðir og varð so seld- ur av landinum. Hetta eina »super-projekt« kostaði skattaborunum eina fimting milliárd. Eitt skip!!! Og hvør segði so Heyga- drangur ella Skálafjall ella ...?

Lat tað verða sagt eina ferð afturat, besinnid rykk- um. Ein dómarakanning av málinum loysir ikki teir trupuleikarnar, sum hava ført landið út í óføri. Og, er ein dómarakanning nóg mikið?

Í politiska hurlivasanum, sum ávisar kreftir hava ført landið út í beint nú, er nóg- vur politiskur sjónleikur uppí, bæði í Føroyum og í Danmark. Men tað eru ser- ligu tveir flokkar, sum hava áhuga í hesum:

Fólkaflokkurin hevur funnið ein »fremmandan« figginda og svikjara. Teir vilja endurreisa gomlu snáplakapitalismuna.

(Radikalt) Sjálvstýri skal brúkast til at sleppa undan uppiblanding, - friar hend- ur til at leika í, í Føroyum.

Tjóðveldisflokkurin hev- ur nú mediterað so leingi um loysing, at teir eru loysnaðir frá undirlending- um. Turrisligir lærarar og

surkutir akademikarar hava nú funnið argumentið fyrri loysing: Jú, tað finnst lond í verðini, sum eru minni enn Føroyar, bæði í vidd og fólkatali. Ja, her nyttar einki mótargument. Tað stendur í Lademanns Leksikon.

Fólkafloks-loysing í 1946 bleiv úthetur av ong- um. Landið fekk sjálvstýri í 1948. Stýrt varð, og í 1951 fór vinnulivið av knórnum. Landið fekk ræði á øllum fiskigrunnum í 1977. Stýrt varð - beint móti avgrund- ini, og longu í 82 var ein yvirkapasitetur uppá 30- 40%. Tá endiliga var komið á mál í fiskimarksmálinum, sátu politikarar hendur í favn, ongar hugsjónir um húk ella trol ella regulering- ar, ongan samanhandið politikk. Men snápin reddaði kapitalismuna. Men sjálvst landskassin tømdest, somuleiðis lummarnir hjá skaftaborunum. Og tá fóru snáplakapitalisman hjá Fólkaflokkinum fallit.

Nú hava teir bert ein lang- an snápin, men ongan kassa. Loysing nú???

Rolf Gutesen
24. februar 1995

MERCURY
LEYSAMOTORAR
Eykal. & Umvæling

BRÚKTIR MOTOAR
á goymslu

4,5 - 5 - 6 - 7,5
25 & 40 HK

Vit útvega eisini
eykalutir til AÐRAR
leysamotorar
2-takt olja - ym. slog.

SMÍÐJAN Í GØTU
Til. 41089 Fax. 41691

BLÁDÝPI
bjóðar
einstakingum
og bólkum
gott og bíligt
innivist
- á sumri
og á vetri!

Dr. Jakobsensgøta 14-16
Tel: 11951 Fax: 19451